

**Onuncu Kalkınma Planı
(2014 - 2018)**

**ÜRETİMDE VERİMLİLİĞİN
ARTIRILMASI PROGRAMI
EYLEM PLANI**

**Koordinatör
Kalkınma Bakanlığı**

Öncelikli Dönüşüm Programları, 16/02/2015 tarihli ve 2015/3 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile istihlal olunmuş ve aynen iktibas edilmek suretiyle basılmıştır.

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar	ii
Giriş	iii
1. Programın Amacı ve Kapsamı	1
2. Program Hedefi	1
3. Performans Göstergeleri	2
4. Koordinatör ve Sorumlu Kurum/Kuruluşlar	2
5. Eylem Planı	3

KISALTMALAR

BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BİST	Borsa İstanbul
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
OSBÜK	Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu
OVP	Orta Vadeli Program
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
STA	Serbest Ticaret Anlaşması
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TESK	Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu
TFV	Toplam Faktör Verimliliği
TİM	Türkiye İhracatçılar Meclisi
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TSO	Ticaret ve Sanayi Odası
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
MAM	Marmara Araştırma Merkezi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
YPK	Yüksek Planlama Kurulu

GİRİŞ

Cumhuriyetimizin 100. yıl ufkunu ortaya koyan 2023 Vizyonu'yla ve katılımcı bir yaklaşımla (7.200'ü yerelden, 10.000'i aşkın kişi ve kurum görüşü, 66 adet ÖİK) hazırlanan Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) bu yüksek hedeflere ulaşmada çok önemli bir yol haritası sunmaktadır.

Türkiye ekonomisinin gelişmiş ülkelere yakınsama sürecinin hızlandırılması ve kalıcı bir şekilde yüksek gelirli ülkeler arasında yer alabilmesi için kalkınma çabalarının ekonomik ve sosyal alanda kapsamlı reform çalışmalarıyla desteklenmesi planlanmıştır. Bu çerçevede, Onuncu Kalkınma Planında daha önceki planlardan farklı olarak "Öncelikli Dönüşüm Programları" adıyla aşağıda listesi sunulan 25 adet özel uygulama programı oluşturulmuştur. Kalkınma Planında önceliklendirmenin de yapılabilmesine katkıda bulunan söz konusu programlar, Planın uygulanabilirliğini ve kalkınma çabalarının etkinliğini artırmak amacıyla yeni bir yaklaşım çerçevesinde hazırlanmıştır.

Hem 2023 vizyonu hem de Onuncu Kalkınma Planı hedeflerine ulaşabilmek açısından önem taşıyan temel sorun alanlarına yönelik olarak tasarlanan bu programlar; genellikle birden fazla bakanlığın sorumluluk alanına giren ve kurumlar arası etkin koordinasyon gerektiren kritik reform alanlarına yönelik olarak tasarlanmıştır. Sektörel ve sektörler arası bir yaklaşımla hazırlanan ve beş yıl içinde sonuçlandırılması öngörülen bu programların Plan hedeflerine ulaşılması yolunda ciddi katkısı olacaktır.

Tasarım sürecinde, Öncelikli Dönüşüm Programlarıyla Plan hedefleri ve politikaları arasında bağlantı kurulmuş, bu politikaların etkin bir şekilde hayata geçirilebilmesi için programların temel unsurları ortaya konulmuştur. Bu kapsamda, Öncelikli Dönüşüm Programları için ayrıntılı eylem planları hazırlanmış bulunmaktadır. Programlar, toplamda 116 bileşen ve 1248 eylem içeren bu eylem planları yoluyla hayata geçirilecektir. Bu süreçte, toplam 35 bakanlık ve kurum/kuruluş, program koordinatörü ve/veya bileşen sorumlusu olarak görev almaktadır.

Ekonomi Koordinasyon Kurulunda ilgili Bakanların katılımıyla gruplar halinde görüşülen bu özel programlar, 16 Şubat 2015 tarihli ve 2015/3 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararıyla resmîyet kazanmış ve uygulama safhası başlamıştır.

Eylem planlarındaki eylemler, eylemden sorumlu kuruluşlar tarafından eylemle ilgili kuruluşlarla koordinasyon halinde uygulamaya geçirilecektir. Eylem Planlarının izleme ve değerlendirmesi Onuncu Kalkınma Planı dönemi sonuna kadar Eylem İzleme Sistemine üçer aylık bilgi girişleri ve yılda 2 kere hazırlanacak Öncelikli Dönüşüm Programı İzleme Raporlarıyla yapılacaktır.

Yüksek Planlama Kurulu, uygulama sonuçlarını da dikkate alarak eylem planlarının gerektiğinde revizyonunda yetkili olacaktır.

ÖNCELİKLİ DÖNÜŞÜM PROGRAMLARI LİSTESİ:

1. Üretimde Verimliliğin Artırılması Programı
2. İthalata Olan Bağımlılığın Azaltılması Programı
3. Yurtiçi Tasarrufların Artırılması ve İsrafın Önlenmesi Programı
4. İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Programı
5. Kamu Harcamalarının Rasyonelleştirilmesi Programı
6. Kamu Gelirlerinin Kalitesinin Artırılması Programı
7. İş ve Yatırım Ortamının Geliştirilmesi Programı
8. İşgücü Piyasasının Etkinleştirilmesi Programı
9. Kayıt Dışı Ekonominin Azaltılması Programı
10. İstatistiki Bilgi Altyapısını Geliştirme Programı
11. Öncelikli Teknoloji Alanlarında Ticarileştirme Programı
12. Kamu Alımları Yoluyla Teknoloji Geliştirme ve Yerli Üretim Programı
13. Yerli Kaynaklara Dayalı Enerji Üretim Programı
14. Enerji Verimliliğinin Geliştirilmesi Programı
15. Tarımda Su Kullanımının Etkinleştirilmesi Programı
16. Sağlık Endüstrilerinde Yapısal Dönüşüm Programı
17. Sağlık Turizminin Geliştirilmesi Programı
18. Taşımacılıktan Lojistiğe Dönüşüm Programı
19. Temel ve Mesleki Becerileri Geliştirme Programı
20. Nitelikli İnsan Gücü İçin Çekim Merkezi Programı
21. Sağlıklı Yaşam ve Hareketlilik Programı
22. Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Programı
23. Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı
24. Rekabetçiliği ve Sosyal Uyumunu Geliştiren Kentsel Dönüşüm Programı
25. Kalkınma için Uluslararası İşbirliği Altyapısının Geliştirilmesi Programı

1. Programın Amacı ve Kapsamı

Verimlilik artışı; ekonomide üretim kapasitesinin artırılması, rekabet gücünün geliştirilmesi ve büyümenin hızlandırılması açısından kritik önem taşımaktadır. 1981-2013 döneminde yüzde 4,3 olarak gerçekleşen ortalama büyümenin yalnızca 0,3 puanı toplam faktör verimliliği (TFV) artışından kaynaklanmıştır. Bu nedenle, Onuncu Kalkınma Planı döneminde verimlilik odaklı bir yaklaşımla rekabet gücü artırılarak cari açık sorunu yaşanmadan yüksek ve istikrarlı büyümeye ulaşılabilmektedir. Bu kapsamda, Üretimde Verimliliğin Artırılması Programıyla, verimlilik algısının geliştirilmesi, üretim süreçlerinin iyileştirilmesi, katma değer artırılması ve böylelikle söz konusu hedefe katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Onuncu Plan döneminde altyapı yatırımları, doğrudan yabancı yatırım, Ar-Ge ve eğitim gibi alanlarda uygulanacak politikalar verimlilik artışlarını destekleyici olacaktır. Bununla beraber, hedeflere ulaşmak açısından mikro ölçekte ilave politikalara da ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye ekonomisinde verimlilik artışının düşük olmasının çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenlerden biri, küçük firmaların büyüme motivasyonlarının sınırlı kalması ve dolayısıyla ölçek ekonomilerinden yeterince yararlanamamalarıdır. Ayrıca, işletmeler arası etkileşimin zayıflığı nedeniyle değer zincirleri gerekli ölçüde güçlenememiştir. Nitekim ülkemizde, büyük ölçekli işletmelerin (250+ istihdam) işgücü verimliliği düzeyi, küçük ölçekli işletmelerin (1-19 istihdam) verimlilik düzeyinin 5,1 katına kadar ulaşmaktadır. Verimlilik artışlarının düşük olmasının diğer önemli sebepleri ise teknoloji geliştirme, transfer ve kullanım kapasitesinin yetersiz kalması ve işgücü niteliğinin ortalamada düşük olmasıdır. Bu bağlamda, verimlilik algısını geliştirme çalışmaları yanında, kurumsallaşmanın artırılması, üretim süreçlerinin geliştirilmesi ve ölçek sorunlarının azaltılmasına yönelik faaliyetlerin yürütülmesi yerinde olacaktır. Ekonomideki verimlilik sorununun odağında olmaları ve tüm işletmelerin yüzde 90'ından fazlasını teşkil etmeleri nedeniyle, bu program KOBİ'lere odaklı tasarlanmıştır.

Bu program üretim alanlarında verimliliğin artırılmasına yönelik tasarlanmış olup, ayrı bir program olarak ele alınan enerji verimliliği konusu kapsam dışında tutulmuştur. Ayrıca program özel sektör üretimine odaklı olarak tasarlanmış, kamu kesiminde etkinlik konusu ayrı bir programda ele alınmıştır. Programın sonuçları ithalata bağımlılığın azaltılması ve yurtiçi tasarrufların artırılması programlarına katkıda bulunacak; eğitim, mesleki beceri, teknoloji, Ar-Ge, iş ve yatırım ortamı ve kayıt dışılık konuları için oluşturulan diğer programlar ise bu programa önemli girdi sağlayacaktır. Üretimde verimliliğin artırılabilmesi için işgücünün niteliğini artırmaya yönelik reformların önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu reform alanına yönelik çalışmalar, Temel ve Mesleki Becerileri Geliştirme Programı ve İşgücü Piyasasının Etkinleştirilmesi öncelikli dönüşüm programlarında ele alınmaktadır. Son olarak, özellikle sektörel boyutta rekabet aksaklıklarının azaltılması verimliliği olumlu yönde etkileyecek bir konu olmakla beraber bu programın kapsamı dışında tutulmuştur.

2. Programın Hedefi

Sanayi sektöründe TFV'nin büyümeye katkısının yüzde 20'nin üzerine çıkarılması

3. Performans Göstergeleri

Gösterge Adı	Mevcut Durum ¹	2014	2015	2016	2017	2018
KOBİ'lere Yönelik Kurumsallaşma ve Verimlilik Algısı Anket Sayısı	-	-	1	-	-	1
İmalat Sanayiinde Küçük Ölçekli İşletmelerin ⁽²⁾ Toplam İçindeki Payı, %	92,0 ⁽³⁾	91,6	91,2	90,8	90,4	90,0
İmalat Sanayiinde Firma Ölçeğine Göre İşgücü Verimliliği Farkı, Oran ⁽⁴⁾	5,1 ⁽³⁾	4,6	4,4	4,3	4,1	4,0
Sanayi Sektöründe Kısmi İşgücü Verimliliği Artışı, %	-0,6	-0,4 ⁽⁵⁾	3,0	3,9	3,7	4,1
Sanayi Sektöründe TFV Artışı, %	-1,7	-0,2 ⁽⁵⁾	1,4	1,7	1,8	1,9

(1) Aksi belirtilmedikçe 2013 yılı gerçekleşme rakamlarıdır.

(2) 1-19 çalışan sayısı aralığını kapsamaktadır.

(3) 2012 yılı rakamıdır.

(4) İmalat sanayiinde 250+ istihdam sahibi işletmelerin işgücü verimliliğinin 1-19 istihdam sahibi işletmelerin işgücü verimliliğine oranıdır.

(5) OVP(2015-2017) ile uyumlu gerçekleşme tahminidir.

4. Koordinatör ve Sorumlu Kurum/Kuruluşlar

Program Koordinatörü: Kalkınma Bakanlığı

- Bileşen: Verimlilik Algısının ve Verimliliği Artırmaya Yönelik Uygulama Kapasitesinin Güçlendirilmesi / Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- Bileşen: İşletmelerde Kurumsallaşmanın Geliştirilmesi / KOSGEB
- Bileşen: Üretim Süreçlerinin Geliştirilmesi / Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- Bileşen: İşletmelerde Ölçek Ekonomilerinin Desteklenmesi / Ekonomi Bakanlığı

5. Eylem Planı

Bileşen 1: Verimlilik Algısının ve Verimliliği Artırmaya Yönelik Uygulama Kapasitesinin Güçlendirilmesi

Politika 1.1: Teknik analizler ve etkinlikler yoluyla verimlilik alanında izlenebilirliğin sağlanması

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama
1	Verimlilik Stratejisi ve Eylem Planı uygulanacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Kalkınma Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2018	Verimlilik konusunun daha ayrıntılı ve çok boyutlu ele alındığı Verimlilik Stratejisi ve Eylem Planı, YPK onayının ardından uygulamaya geçirilecektir.
2	Türkiye Bölgesel ve Sektörel Verimlilik Gelişim Haritası oluşturulacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Kalkınma Ajansları, KOSGEB, Ticaret ve Sanayi Odaları, Yerel Yönetimler, Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2016	Verimlilik alanındaki sorunların sanayi sektörleri, bölgeler ve işletme ölçeği özelinde farklılaşma ve yoğunlaşma düzeylerini belirleyen, saha araştırma ve gözlemlerine dayalı araştırma ve analiz çalışması yürütülecektir.

3	Verimlilik Bileşik Endeksi değerleri oluşturulacak ve yayımlanacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	TÜJK, Üniversiteler, Rekabet Kurumu	Eylül 2016 - Aralık 2018	Türkiye Bölgesel ve Sektörel Verimlilik Gelişim Haritasının sağladığı veriler temel alınarak bölgeler ve mümkün olduğu koşullarda sektörler düzeyinde Verimlilik Bileşik Endeksi değerleri belirlenecektir.
4	Verimlilik alanındaki bilimsel gelişmeler, Verimlilik Araştırma Gündemleri doğrultusunda yayınlar ve etkinlikler yoluyla izlenecektir.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Kalkınma Bakanlığı, TCMB, Kalkınma Bankası, Üniversiteler, Araştırma Kuruluşları, Milli Eğitim Bakanlığı, YÖK, TÜBİTAK MAM Çevre ve Temiz Üretim Enstitüsü, TÜJK	Ocak 2015 - Aralık 2018	Verimlilik alanındaki konjonktürel ve bilimsel gelişmelerin izlenmesi amacıyla Verimlilik Araştırma Gündemlerinin ilki 2015 yılı sonuna kadar oluşturulacak, sonrasında periyodik olarak güncellenecek; bu doğrultuda, makale ve analizler yayımlanarak ilgiliyle paylaşılacaktır. Beşinci ve Altıncı Verimlilik Kongreleri yanında, belirli periyotlarla konferans vb. etkinlikler yapılacaktır. İzlenebilirliği artırmak üzere, Verimlilik Araştırma Portalı 2016 yılı sonuna kadar oluşturulacaktır.
5	Verimlilik alanındaki lisansüstü çalışmalar için destek ve ödüllendirme programları oluşturulacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	TÜBİTAK, Milli Eğitim Bakanlığı, YÖK, Üniversiteler, Araştırma Kuruluşları, KOSGEB	Eylül 2015 - Aralık 2016	Özellikle lisansüstü programlarda verimlilik alanında yapılacak çalışmaları ve uygulama temelli yaklaşımları teşvik etmek üzere; verimlilik araştırma gündemleri ile de uyumlu şekilde alanlar belirlenecektir. Bu alanlar için destek ve ödüllendirme mekanizması oluşturulacaktır. Programların 2016 sonuna kadar uygulamaya konulması öngörülmektedir.

6	Verimlilikle ilgili alanlarda uluslararası kuruluşlarla işbirlikleri oluşturulacak, Asya Verimlilik Teşkilatına tam üyelik çalışmaları yürütülecektir.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Üniversiteler, Araştırma Kuruluşları, Kalkınma Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2018	Uluslararası deneyimlerden yararlanma amacıyla yeni işbirlikleri ve uzman değişim programları geliştirilecektir. Bu çerçevede, Asya Verimlilik Teşkilatına tam üyelik çalışmalarının 2016 yılının Aralık ayı itibarıyla tamamlanacağı öngörülmektedir. Böylece, ülkeler arası karşılaştırma ve analiz çalışmalarına aktif katılım sağlanacaktır.
7	Bölgesel işgücü verimliliği istatistikleri yayımlanacak, sektörel ve bölgesel işgücü verimliliği istatistiklerine dayalı analizler yapılacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	TÜİK	Ocak 2015 - Aralık 2018	Üçer aylık ve yıllık periyotlarla çalışan kişi ve çalışan saat başına işgücü verimliliği istatistiklerinin bölgeler ve sektörler bazında ayrıntılandırılmasının 2015 yılının Aralık ayı itibarıyla tamamlanacağı öngörülmektedir. Bu istatistiklere dayanan analiz ve periyodik raporlar hazırlanacaktır.
8	Sektörel düzeyde sermaye stoku değerleri belirlenecektir.	TÜİK	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2017	Sermaye verimliliği hesaplamalarına veri oluşturacak şekilde, mümkünse sektörel düzeyde sermaye stoku değerleri sayımlar ya da tahminler aracılığıyla belirlenecektir.

9	Sektörler ve imalat sanayi alt sektörleri detayında sermaye verimliliği ve toplam faktör verimliliği istatistikleri yayımlanacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Kalkınma Bakanlığı, TÜJK, TCMB, Üniversiteler	Ocak 2017 - Aralık 2018	Sermaye stoku sayım ve tahminleri doğrultusunda sermaye verimliliği hesaplamaları yapılacak ve bu istatistikler yayımlanacaktır. Hesaplanan ve yayımlanan gösterge ve istatistikler ile bunlardaki değişimler üzerinden periyodik analizler yapılacak, sonuçları ilgililerle paylaşılacaktır.
10	Temiz üretim/eko-verimlilik istatistikleri yayımlanacak; Türkiye Sürdürülebilirlik Endeksi değerleri belirlenerek yayımlanacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	TÜJK, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Üniversiteler, TÜBİTAK - MAM Çevre ve Temiz Üretim Enstitüsü	Ocak 2016 - Aralık 2018	Temiz üretim/eko-verimlilik göstergeleri ile üretimin doğal kaynak tüketimi ve çevresel bozunma gibi negatif dışsalıklar verimlilik gösterge ve istatistiklerine dâhil edilecek ve sanayiye ilişkin çevresel-ekonomik istatistik boşluğu doldurulacaktır. Sürdürülebilirlik endeksi ile de, çevresel sürdürülebilirlik alanındaki ilerleme, uluslararası karşılaştırmalara da zemin oluşturacak şekilde izlenecektir.
11	Küçük ve orta ölçekli işletmelere yönelik kurumsallaşma ve verimlilik algısını ölçmek üzere anket çalışması yapılacaktır.	Kalkınma Bakanlığı	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB, TÜJK, TOBB	Ocak 2015 - Aralık 2015	KOBİ'lerin kurumsallaşma ve verimlilik algısını ölçmek üzere, geniş kapsamlı bir anket çalışması 2015 yılı itibarıyla yapılacaktır. Plan döneminin son yılında benzer bir anketin eylem planı sonuçlarının değerlendirilmesi amacıyla tekrarlanması düşünülmektedir. Ayrıca, bu anketin daha sonraki yıllarda düzenli olarak uygulanabilirliği değerlendirilecektir.

Politika 1.2- İşletmelerin iyi örneklerle buluşturulması yoluyla deneyim aktarımının sağlanması ve işletmeler arası etkileşim düzeyinin yükseltilmesi

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama
12	Sanayi sitelerinin işletmeler için ortak kullanım atölyeleri kurmaları desteklenecektir.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	KOSGEB, Kalkınma Ajansları, Sanayi Sitesi Yönetimleri	Ocak 2015 - Aralık 2018	Sanayi sitelerinde yer alan işletmelerin işbirliği ve ürün - süreç geliştirme kapasitelerini güçlendirecek şekilde, ortak kullanım atölyeleri kurulacaktır. Sanayi siteleri tarafından kurulacak atölyelerin makine - teçhizat ve altyapı ihtiyaçları desteklenecektir.
13	Sanayi Etkileşim Ağı oluşturulacaktır.	TOBB	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Rekabet Kurumu, Ticaret ve Sanayi Odaları, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Araştırma Kuruluşları, Kalkınma Ajansları	Ocak 2015 - Aralık 2016	İşletmelerin rekabet öncesi işbirliği, Ar-Ge, tedarik, atık yönetimi ve pazarlama faaliyetlerinde ortak davranmalarına olanak sağlayacak şekilde bilgi ve veri paylaşımına gidebileceği Sanayi Etkileşim Ağı oluşturulacaktır. Katılımin gönüllü olması öngörülen ağa yönelik olarak, sistem tasarımı aşamasında pilot uygulamalara başvurulacaktır.
14	Firmalar arası tecrübe paylaşım toplantıları düzenlenecektir.	KOSGEB	Kalkınma Ajansları, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TOBB, TÜBİTAK, TİM, İhracatçı Birlikleri	Ocak 2015 - Aralık 2018	Verimlilik, kurumsallaşma, pazarlama ve Ar-Ge gibi konularda, uluslararası ölçekte rekabet gücüne sahip veya son dönemde belirli bir aşama sahip firmalar ile KOBİ'leri bir araya getirecek şekilde bilgi paylaşım toplantısı, konferans, seminer vb. etkinlikler düzenlenecektir.

<p>15</p>	<p>Örnek firmalar ve ilgili akademisyenlerin katılımıyla, iyi uygulamaların ve güncel çalışmaların paylaşımının sağlanmasına yönelik toplantı, çalıştay vb. organizasyonlar düzenlenecektir.</p>	<p>Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı</p>	<p>TÜBİTAK, KOSGEB, Üniversiteler, Araştırma Kuruluşları, Organize Sanayi Bölgeleri, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri</p>	<p>Ocak 2015 - Aralık 2018</p>	<p>Üniversite-sanayi işbirliğine de katkı sağlayacak şekilde, akademisyenler ile firma temsilcilerinin bir araya gelmesi ve iyi uygulamalar ile güncel çalışmaların paylaşılması hedeflenmektedir. Bu yönde platformlar oluşturulmasına yönelik organizasyonların ağırlıklı kamu tarafından gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.</p>
<p>16</p>	<p>Endüstriyel ortak yaşam (simbiyoz) uygulamaları teşvik edilecek ve yaygınlaştırılacaktır.</p>	<p>Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı</p>	<p>Kalkınma Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, KOSGEB, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı, TÜBİTAK MAM, Çevre ve Temiz Üretim Enstitüsü, Üniversiteler, Kalkınma Ajansları, Araştırma Kuruluşları</p>	<p>Ocak 2015 - Aralık 2018</p>	<p>Endüstriyel ortak yaşam (simbiyoz) imkânlarının belirlenmesi; pilot projeler oluşturulması; eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleriyle konuya ilişkin kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi ve paydaşlar arası iletişim olanaklarının geliştirilmesiyle endüstriyel ortak yaşam (simbiyoz) uygulamaları çeşitlendirilip yaygınlaştırılacaktır.</p>

Politika 1.3: Firmalarda farkındalığın ve verimlilik artırma teknikleri konusundaki kapasitenin etkin danışmanlık hizmetleri yoluyla yükseltilmesi

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama
17	KOBİ'lerin verimlilik düzeylerinin karşılaştırılmasına ve buna imkân sağlayacak şekilde planlı sanayi bölgelerinin kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik bir veri tabanı oluşturulacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	KOSGEB, Kalkınma Ajansları, İlgili STK'lar, Sektör Birlikleri, Sanayi Odaları	Ocak 2015 - Aralık 2016	Sanayide ve işletmelerde verimlilik artışı sağlayacak politikaların geliştirilmesi ve programlanması, projenin uygulandığı OSB ve TSO'larda proje çıktıların sürekliliğini sağlamak amacıyla kurumsal bir kapasitenin oluşturulması ve KOBİ'lerin verimlilik düzeylerini sektör ve ölçek düzeyinde kıyaslamalarına yarayacak bilişim temelli bir sistemin veri tabanının kurulması sağlanacaktır.
18	Planlı sanayi bölgelerinin kurumsal kapasitelerini ve verimlilik düzeylerini güçlendirecek bir eğitim programı uygulanacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	OSBÜK, Üniversiteler, Sanayi Bölgeleri, Organize Sanayi Bölgeleri Derneği, Ekonomi Bakanlığı, Ticaret ve Sanayi Odaları, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri	Ocak 2015 - Aralık 2017	Planlı sanayi bölgelerinin hizmet kapasitelerinin verimlilik odaklı bir şekilde artırılması amacıyla kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesine yönelik bir eğitim programı 2016 yılı sonuna kadar oluşturulacak ve dönem sonuna kadar uygulanacaktır.
19	Verimlilik sorunlarının işletme bünyesinde çözümlenmesine yönelik rehber dokümanlar oluşturulacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	KOSGEB, Üniversiteler, İlgili STK'lar	Ocak 2016 - Aralık 2017	Türkiye Bölgesel ve Sektörel Verimlilik Gelişim Haritasının da çıktıları doğrultusunda, genel nitelikte ve sektörler düzeyinde verimlilik klavuzları oluşturulacak ve belirli periyotlarla güncellenecektir.

20	Verimlilikle ilgili alanlardaki eğitim ve danışmanlık hizmetlerine yönelik içerik ve danışmanlık hizmetleri sistematik bir yapıya kavuşturulacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Mesleki Yeterlilik Kurumu, Üniversiteler, Yönetim Danışmanlığı Kuruluşları, Türk Akreditasyon Kurumu, KOSGEB, Ekonomi Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2017	Verimlilikle ilgili alanlardaki eğitim ve danışmanlık hizmetlerine yönelik içerik ve uygulama bazında standartlar 2016 yılı sonuna kadar oluşturulacak. verimlilik alanında eğitim ve danışmanlık hizmeti veren kişi ve kuruluşların akredite edilmesine yönelik bir mekanizma kurulacaktır.
21	İşletmelerin verimliliğini belgelendirmeye yönelik bir sistem oluşturulacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	KOSGEB, Mesleki Yeterlilik Kurumu, Üniversiteler, Yönetim Danışmanlığı Kuruluşları, Türk Akreditasyon Kurumu	Ocak 2015 - Aralık 2017	İşletme düzeyinde verimlilik yönetimine ilişkin standartlar belirlenerek işletmeleri belgelendirmeye yönelik bir yapı tesis edilecektir.
22	İşletmelerde verimliliği artırmaya yönelik yürütülen proje, iyi uygulama, süreç iyileştirme ve bunun gibi çalışmalar ödüllendirilecektir.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Üniversiteler	Ocak 2015 - Aralık 2018	Verimlilik artırmaya yönelik işletme düzeyinde iyileştirme faaliyetlerini teşvik edecek şekilde verimlilik proje ödülleri her yıl verilecektir.
23	Verimlilik alanında sistematik gelişmeler kaydeden KOBİ'lerin devlet desteklerinden öncelikli ve avantajlı olarak yararlanması sağlanacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	KOSGEB, Ekonomi Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, TÜBİTAK, BDDK, Türkiye Bankalar Birliği, İşçi ve İşveren Sendikaları	Ocak 2016 - Aralık 2016	Belgelendirilmiş KOBİ'lerin, kamu destek ve teşvikleri ile diğer finansman olanaklarından öncelikli ve avantajlı olarak yararlanmasına yönelik mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.

24	Belirlenen öncelikli alanlarda verimlilik vurgulu çağrılar oluşturulacak ve projeler desteklenecektir.	TÜBİTAK	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, YÖK, Belirlenen Sektörlere Yönelik İlgili Kuruluşlar, İlgili STK'lar	Ocak 2015 - Aralık 2018	TÜBİTAK 1511 ve 1003 programlarıyla belirlenen öncelikli araştırma alanlarında verimlilik odaklı projeler geliştirilmesine yönelik ilgili tarafların uygun kaynaklarının harekete geçirilmesi sağlanacaktır. 2015 yılından başlayarak ilgili çağrılarda verimlilik vurgusu ön plana çıkarılacaktır.
25	Verimlilik Akademisi kurulacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	KOSGEB, Kalkınma Ajansları, Üniversiteler, Ticaret ve Sanayi Odaları	Ocak 2015 - Aralık 2016	Sanayi işletmelerinin eğitim ve danışmanlık ihtiyaçlarının sistematik bir biçimde izlenmesine ve giderilmesine; verimlilik alanındaki bilimsel ve teknik kapasitenin uygulamalı eğitimler ve model fabrika gibi uygulamalarla güçlendirilmesine; bilimsel yayın ve etkinliklerin niteliğinin yükseltilmesine ve bu kapsamda üniversite - sanayi - kamu arası ortak iş yapabile kabiliyetinin artırılmasına imkân sağlayacak şekilde Verimlilik Akademisi kurulacaktır.

Bileşen 2: İşletmelerde Kurumsallaşmanın Geliştirilmesi

Politika 2.1: Kurumsallık algısının geliştirilmesi, danışmanlık ve eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama
26	İşletmelerde kurumsallaşma bilincinin artırılmasına ve bilgi paylaşımına yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.	KOSGEB	TOBB, TESK, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, TÜJK, İŞKUR	Ocak 2016 - Aralık 2018	Başarı hikâyelerinin paylaşılması (görsel – yazılı), toplantı, seminer, çalıştay şeklinde bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.
27	İşletmelere yönelik danışmanlık hizmetlerinin niteliğinin artırılması için ulusal meslek standartları hazırlanarak, ulusal yeterlilikler kapsamında sınav ve belgelendirme atyapısı oluşturulacaktır.	Mesleki Yeterlilik Kurumu	KOSGEB, Yönetim Danışmanlığı Derneği, TOBB, TESK, Türk Akreditasyon Kurumu, İlgili Meslek Kuruluşları	Ocak 2015 - Aralık 2015	Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yetkilendirilecek kurum/kuruluşların işletmelere yönelik danışmanlık hizmetlerine ilişkin hazırlanacak meslek standartları onaylanarak, ulusal meslek standardı olarak yayımlanacaktır. Yetkilendirilecek kurum/kuruluşlarca ilgili meslek standartları baz alınarak yeterlilikler hazırlanacak ve Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından onaylanacak yeterlilikler yayımlanacaktır. Yeterlilikler kapsamında sınav ve belgelendirmeye ilişkin çalışmalar yürütülecektir.

28	Bilgilendirme ve bilinçlendirme hizmetlerinin daha fazla KOBİ'ye ulaştırılması amacıyla, eğitim programlarının elektronik ortamda sunumuna ilişkin çalışmalar yürütülecektir.	KOSGEB	TOBB, TESK, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, YÖK	Ocak 2015 - Aralık 2018	10.000 kullanıcı e-öğitim altyapısı (Portal) kurulacak ve geliştirilecektir. 15 farklı e-öğitim programı ile başlayan portalde program ve içerik sayısı takip eden yıllarda arttırılacaktır. Eğitimlerden faydalanan KOBİ sayısı, bir önceki yıla göre arttırılacaktır.
Politika 2.2: Teşvik mekanizmasının gözden geçirilmesi ve yaygınlaştırılması					
Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama
29	KOBİ'lere sağlanan desteklerde kurumsallaşma boyutu dikkate alınarak yeniden düzenlemeler yapılacak olup, KOBİ'lerin yönetim becerilerinin ve kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi konularında hazırlanan projelere destekler sağlanacaktır.	KOSGEB	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, TOBB, TESK, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Kalkınma Ajansları	Ocak 2015 - Aralık 2016	Uygulanmakta olan destekler programların kurumsallaşma boyutu dikkate alınarak değerlendirilecektir. Kurumsallaşma temalı proje ve programların oluşturulmasına dair altyapı çalışmaları başlatılacaktır. 2015 yılında asgari 250 işletmeye kurumsallaşma ilgili proje desteği sağlanacak, sonraki yıllarda destek alan KOBİ sayısı arttırılacaktır.

30	Meslek Kuruluşlarının Kuruluşlarınınca işletmelerin kurumsallaşmalarına yönelik imkanlarının artırılması sağlanacak ve geliştirilecek projeler desteklenecektir.	KOSGEB	TOBB, TESK, Kalkınma Ajansları	Ocak 2015 - Aralık 2018	Meslek Kuruluşlarının üyesi işletmelerin kurumsallaşmalarına yönelik geliştirilecekleri proje ve programların tesisine dair altyapı çalışmaları ve ihtiyaç analizleri yapılacaktır. Gerekli durumlarda uygulanmakta olan destek programlarında revizyon çalışmaları yapılacaktır. Programın etkinliği için tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları yapılacak, projeler desteklenecektir.
31	İşletmelerin ortak proje yürütme ve işbirliği yapabilme kapasitelerini geliştirmeye yönelik yeni modeller hazırlanacaktır.	KOSGEB	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TESK, TOBB, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Türkiye İş Kurumu	Ocak 2015 - Aralık 2018	İşletmelerin işbirliği-güç birliği ve kümelene anlayışıyla bir araya gelip "ortak sorunlara ortak çözümler" üretmek için hazırladıkları projeler desteklenecektir.
32	İşletmelerin bağımsız denetim hizmetlerinden yararlanmasında yönelik destekler verilecektir.	KOSGEB	TOBB, TESK, SPK	Ocak 2015 - Aralık 2018	İşletmelerin kurumsallaşmasını sağlamak üzere bağımsız denetim hizmetlerinden yararlanmasına yönelik destek programları oluşturulacaktır. Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programı ile gelişme ve büyüme potansiyeline sahip KOBİ'lerin; BİST Gelişen İşletmeler Piyasası'nda işlem görmesine ve sermaye piyasalarından fon temin edilebilmesine imkan sağlanmaya yönelik destekler sağlanacaktır. KOBİ'lerin bilinç ve farkındalık düzeyinin artırılmasına dönük bilgilendirme, bilinçlendirme programları düzenlenecektir.

Bileşen 3: Üretim Süreçlerinin Geliştirilmesi

Politika 3.1: Firmaların üretim süreçlerinde teknoloji kullanım düzeylerinin izlenmesi ve artırılması

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama
33	TOBB Sanayi Veri Tabanının sağladığı makine parkı ve üretim kapasitesi verilerinin politika oluşturma, karar alma ve uygulama süreçlerine sağlıklı bilgiler sunması yönünde yeterliliğinin analiz edilmesi ve geliştirilmesi gereken alanların belirlenmesi için bir proje yürütülecektir.	TOBB	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB, Kalkınma Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, TÜBİTAK	Ocak 2015 - Aralık 2018	TOBB Sanayi veri tabanının kapsamı ve güncel şartlara uyumluluğu, veri tabanının sunduğu verilerin analizlerin gerçekleştirilmesine ve ülke ölçeğindeki karar ve uygulamalara yansıtılmasına olan yeterliliği bu proje kapsamında 2015 yılı sonuna kadar değerlendirilecektir. Sonrasında, elde edilen sonuçlar ışığında veri tabanının analizlerde ve karar alma süreçlerinde kullanılması için revizyon çalışmaları yürütülecektir.
34	Sanayi bölgelerinin teknolojik donanımı ve teknoloji geliştirme kapasitesi güçlendirilecektir.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Sanayi Bölgeleri, OSBUK, Ticaret ve Sanayi Odaları	Ocak 2015 - Aralık 2016	Organize Sanayi Bölgeleri, Sanayi Siteleri ve Endüstri Bölgelerinin teknolojik donanımı, teknoloji geliştirme kapasiteleri ve teknoloji kullanım düzeyleri analiz edilecek, iş süreçlerinin verimliliğinin artırılması ve bölge bünyesinde faaliyet gösteren işletmelerin teknoloji yeteneğinin yükseltilmesi gerekleri doğrultusunda kapasite geliştirme çalışmaları yapılacaktır.

35	Teknoloji odaklı Ulusal Destek Programları kapsamında süreç yeniliği sağlayacak projelerin başvuru sayısının artmasına yönelik tanıtım ve yönlendirme uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.	TÜBİTAK	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB, Kalkınma Bakanlığı, Kalkınma Ajansları	Ocak 2015 - Aralık 2015	Mevcut programların kapsamlarının genişletilmesi, çağrılarda "üretim süreçlerinde yenilik vurgusunun artırılması ve teknolojiden yararlanma" vurgusunun artırılması ve gerekli görüldüğünde yeni programlar oluşturulması yoluyla, firmalarda üretim ve lojistik süreçlerinde teknolojinin sağladığı olanaklardan daha etkin bir biçimde yararlanılması sağlanacaktır.
36	İşletmelerin sanallaştırma, bulut bilişim hizmetleri, açık kaynak kodlu yazılım başta olmak üzere bilgi teknolojilerinden yararlanma düzeyleri artırılacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TOBB	Ocak 2015 - Aralık 2018	Veri güvenliğine yönelik hukuki ve idari düzenlemelerle, işletmelerin sanallaştırma, bulut bilişim hizmetleri, açık kaynak kodlu yazılım ve diğer bilgi değişim olanaklarından yararlanma düzeyleri artırılacaktır. Bu yönde 2015 yılından başlayarak bilgilendirme ve yaygınlaştırma çalışmaları yapılacaktır.
37	İmalat sanayiinde endüstriyel otomasyon uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	KOSGEB, Ticaret ve Sanayi Odaları, TÜBİTAK	Ocak 2015 - Aralık 2018	İşletmelerin verimlilik ve rekabet edebilirlik düzeylerini yükseltmeye, değer zincirlerini güçlendirmeye ve siber-fiziksel sistemlerin yaygınlık düzeylerini artırmaya yönelik olarak geleneksel üretim koşullarından otomasyona dayalı üretim süreçlerine geçiş desteklenecek; bu çerçevede 2016 yılı sonuna kadar analizler yapılarak kapasite geliştirmeye yönelik sektörel, bölgesel veya ürün bazında programlar Temmuz 2017'ye kadar oluşturularak uygulamaya konulacaktır.

Politika 3.2: Üretimde kullanılan enerji dışı girdilerin daha verimli kullanımının sağlanması

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama
38	İmalat sanayiinde kaynak verimliliği potansiyeli belirlenecektir.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	TÜBİTAK MAM, Kalkınma Ajansları, Malye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2016	İmalat sanayiinde hammadde, enerji ve suyun etkin ve sürdürülebilir kullanımıyla elde edilebilecek ekonomik ve çevresel faydalara ilişkin potansiyeli sektörler, bölgeler düzeyinde belirlenecektir.
39	Sürdürülebilir üretim konusunda karar alıcı ve uygulayıcı kurumların kapasitesi güçlendirilecek ve ilgili mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Malye Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, TÜBİTAK MAM, İlgili STK'lar, Sektör Birlikleri	Ocak 2015 - Aralık 2017	Kurumların sürdürülebilir üretim konusunda kapasitesinin geliştirilmesi ve koordinasyonun güçlendirilmesi amacıyla çalışmalar yürütülecek ve ilgili mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır. Sanayi sektöründe sürdürülebilir üretim uygulamalarına sistematik olarak geçilmesine yönelik ikincil mevzuat çalışmaları tamamlanacaktır.
40	Sanayide kaynak verimliliğinin artırılmasına yönelik Ar-Ge çalışmaları ve teknoloji transferi uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.	TÜBİTAK	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, KOSGEB, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı	Ocak 2015 - Aralık 2018	Özellikle imalat sanayiinde yerli teknolojilerin geliştirilmesi, Ar-Ge çalışmalarının artırılması ve özellikle geri dönüşüm teknolojilerine ilişkin teknoloji transferi uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.

41	Kaynak-verimli üretim teknik ve teknolojilerinin yaygınlaştırılmasına yönelik finansal destek mekanizmaları oluşturulacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	TÜBİTAK, Hazine Müsteşarlığı, Ekonomi Bakanlığı, KOSGEB, Kalkınma Ajansları, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2016	işletmeler düzeyinde kaynak-verimli üretim uygulamalarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına özgü finansal destek mekanizmalarının hukuki ve teknik altyapısı oluşturulacaktır.
42	İmalat sanayiinde kaynak-verimli üretim teknolojilerinin yaygınlaştırılması için sektörler bazında rehber dokümanlar hazırlanacaktır.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, TÜBİTAK MAM, Kalkınma Ajansları, İşçi ve İşveren Sendikaları, Sektör Birlikleri	Ocak 2015 - Aralık 2017	Sanayi sektöründe kaynak-verimli üretim uygulamalarına sistematik olarak geçilmesine yönelik rehber dokümanlar 2016 yılı ortasına kadar hazırlanacaktır. Sanayi alt sektörlerinde tasarruf potansiyellerinin belirlenmesi için rehber dokümanlar geliştirilecektir.

Bileşen 4: İşletmelerde Ölçek Ekonomilerinin Desteklenmesi

Politika 4.1: Pazara Erişim İmkanlarının Artırılması

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama
43	Firmamızın yurtdışında etkin tanıtımının sağlanmasına yönelik sektörel bazda pazarlama faaliyetleri (heyet, fuar, organizasyon vb.) etkin bir şekilde sürdürülecektir.	Ekonomi Bakanlığı	TİM, TOBB, KOSGEB	Ocak 2015 - Aralık 2018	İhracatın ve firmaların pazara erişim imkanlarının artırılması amacıyla otomotiv yan sanayi, hazır giyim ve konfeksiyon, makine elektrik-elektronik, demir-çelik ve kimya sektörleri başta olmak üzere tüm sektörlerde pazara giriş çalışmalarını bağlamında belirlenecek hedef pazarlara yönelik genel, sektörel ticaret heyetleri, alım heyetleri, fuarlar ve projeler desteklenecektir. Bu kapsamda, 2013 yılında desteklenen 3.451 milli ve bireysel katımlı yurtdışı fuar organizasyonunun 2018'de 4.000'e, 2013 yılında sırası ile 16, 78 ve 92 adet düzenlenen Genel Ticaret Heyeti, Özel ve Genel Nitelikli Alım Heyeti ve Sektörel Ticaret Heyeti sayılarının 2018'de 30, 150 ve 130'a ulaşması, 2013 yılında 158 olarak gerçekleşen TURQUALITY® ve Marka Destek Programlarından faydalanan firma sayısının 2018'de 200'e ulaşması hedeflenmektedir.

44	Serbest ticaret anlaşması ve tercihli ticaret anlaşması yapılan ülke sayısını arttıracaktır.	Ekonomi Bakanlığı	Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2018	2023 İhracat Stratejisi çerçevesinde yer alan hedef pazarlar başta olmak üzere serbest ticaret anlaşması ve tercihli ticaret anlaşması yapılan ülke sayısının artırılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, 2013 yılı itibarıyla 17 olan toplam STA sayısının (STA'sı yürürlükte bulunan ülke/ülke grubu sayısı) 2018'de 40'a ulaştırılması hedeflenmektedir. Asıl itibarıyla, Avrupa Birliği ile gerçekleştirilen Gümrük Birliği Anlaşması nedeniyle üstlendiğimiz ortak ticaret politikası bağlamında söz konusu pazarlara avantajlı şartlarda giriş için çalışmalar yapılacaktır.
Politika 4.2: Ürün tasarımı, ürün çeşitlendirmesi, markalaşma, pazarlama ve tanıtım gibi konularda firmaların kapasitesinin artırılması					
Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama
45	Pazara giriş faaliyetlerinin desteklenmesine sektörel ve yönetsel çeşitlilik getirilerek, ortak pazarlama faaliyetlerine ağırlık verilecek, kümelerin uluslararası nitelik kazanmasına yönelik faaliyetler arttırılacaktır.	Ekonomi Bakanlığı	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TİM, TOBB, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı, KOSGEB	Ocak 2015 - Aralık 2018	Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi ve Desteklenmesi Hakkında Tebliğ ve Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Tebliği kapsamında ihracatçılarımıza sağlanan ihtiyaç analizi, eğitim, danışmanlık, pazarlama, alım heyeti, istihdam ve pazar araştırması destekleri geliştirilecek ve küme yapılarının proje bazlı faaliyetleri etkin bir şekilde desteklenecektir. Bu faaliyet ve programların sürdürülebilirliği ve ekosisteme sağlayacağı katma değer artırılması açısından etki değerlendirme ve izlemeleri yapılacaktır.

46	Ürün geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesi sağlanacaktır.	Ekonomi Bakanlığı	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı, TIM	Ocak 2015 - Aralık 2015	Ürün oluşturulması aşamasında araştırma boyutundan çok ürün geliştirmeye odaklanan ve bu ürünün ihracat potansiyeli taşıyıp taşımadığını da dikkate alan bir destek mekanizması oluşturulacaktır.
47	Yenilikçi fikirler ve Ar-Ge'ye dayalı, katma değeri yüksek, markalı ürün ve hizmetlerin üretim ve pazarlama süreçleri desteklenecek ve bu alanda farkındalık artırılabilecektir.	Ekonomi Bakanlığı	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB, TÜBİTAK, TIM, TOBB, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı	Ocak 2015 - Aralık 2018	Katma değeri yüksek, markalı ürün ve hizmetlerin üretim ve pazarlama süreçleri desteklenecektir. Bu kapsamda, özellikle Kalkınma Planı, Yıllık Program, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu kararlarında belirlenen öncelikli teknoloji alan ve sektörleri başta olmak üzere uluslararası pazarlara yönelik ürünlerin geliştirilmesi ve ticarileştirilmesi faaliyetlerini içerecek destek mekanizmalarını 2016 yılı sonuna kadar oluşturulması öngörülmektedir. Ayrıca, ihracat içinde markalı malların artırılması için TURQUALITY® vb. destek mekanizmalarının yaygınlaştırılması ve etkinliğinin artırılması için gerekli tedbirler 2015 yılı sonuna kadar alınacak ve farkındalığının artırılması amacıyla seminerler düzenlenecektir.

<p>48</p> <p>Türk firmalarının bilinen ve gelişme potansiyeli bulunan, özellikle yüksek teknolojiye sektörlerde faaliyet gösteren yabancı şirketleri ve markaları satın alarak dış pazarlardaki dağıtım kanallarına doğrudan erişim sağlamaları desteklenecektir.</p>	<p>Ekonomi Bakanlığı</p>	<p>Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, TUBİTAK</p>	<p>Ocak 2015 - Aralık 2018</p>	<p>Yurtdışında şirket satın almalarının ihracatımıza marka ve dağıtım kanallarından faydalanma açısından olumlu katkıda bulunacağı düşüncesiyle, firmalarımıza bu konuda bilgilendirme, danışmanlık ve teknik destek sağlanmasına yönelik mekanizmalar oluşturulmuş olup söz konusu mekanizmaların etkinliğinin artırılması amaçlanmaktadır. Hazırlanmakta olan yeni destek mekanizması ile yurtdışı şirket satın alımına destek sağlanacaktır.</p>
<p>49</p> <p>Türk malı imajının iyileştirilmesi için yürütülen çalışmaların etki alanı genişletilecektir.</p>	<p>Ekonomi Bakanlığı</p>	<p>Eximbank, TİM</p>	<p>Ocak 2015 - Aralık 2018</p>	<p>Türk ürünlerinin uluslararası alanda markalaşması ve tanınması için yürütülen çalışmaları desteklemek üzere Türk malı-mağazası imajının da genel olarak korunması amacıyla ürün ve hizmet kalitesinin artırılmasına ilişkin tedbirler periyodik olarak güncellenecektir. Türk malı ve mağaza-perakendeciliğinin tanıtım ve pazarlamasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir.</p>

50	Türk sektör, ürün ve markalarının hedef pazarlardaki algı endeksi hazırlanacak ve "Türkiye Markası" algısını yükseltmek üzere yurtdışında kapsamlı çalışmalar yapılacaktır.	Ekonomi Bakanlığı	TİM	Ocak 2015 - Aralık 2018	Hedef pazarlarda Türk ürünlerine yönelik algıyı değiştirmek ve Türkiye'nin yurtdışı pazarlarında referans bir kavram ve logo oluşturmak amacıyla başlatılan "Türkiye Markası" çalışması yaygınlaştırılacak ve etkinliği artırılacaktır. Çalışma kapsamında belirlenecek hedef pazarlarda Türk ürünlerinin algı endeksi hazırlanacaktır.
51	Küçük ölçekli işletmelere yönelik olarak ürün tasarımı, çeşitlendirilmesi ve markalaşma konularında eğitim faaliyetleri düzenlenecektir.	Kalkınma Ajansları	Ekonomi Bakanlığı, KOSGEB, Türk Patent Enstitüsü	Ocak 2015 - Aralık 2018	Küçük ölçekli firmaların tasarım yapma ve marka yaratma konusundaki donanımlarını artıracak bölgesel eğitim faaliyetleri için güdümlü proje kapsamında kaynak aktarılacaktır. Eğitim faaliyetlerinin öncelikle, pilot bölge olarak İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde 2016 yılı sonuna kadar başlatılması ve sonrasında tüm bölgelere yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.
52	KOBİ'lerin özellikle mikro ölçekli işletmelerin büyümelerinin önündeki engellerinin engellendiği bir envanter çalışması yapılarak politika öncelikleri belirlenecektir.	Kalkınma Bakanlığı	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, KOSGEB	Ocak 2015 - Temmuz 2015	KOBİ'lerin büyümelerinin önündeki bürokratik, ekonomik, sosyal ve kültürel engelleri ve bunların bölgesel, sektör ve ölçek düzeyindeki farklılaşmalarını tespit eden ve bu engelleri kaldırmaya yönelik olarak uygulanması gereken strateji, politika ve tedbir önerilerini belirleyen ayrıntılı bir çalışma yapılacaktır.

Politika 4.3: Finansmana ve teŖvöklere eriŖim konusunda küçükle/orta ölçekli firmaların sorunlarının azaltılması

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Açıklama
53	Eximbank tarafından ihracat kredi sigortası uygulaması yaygınlaştırılıp ihracatçıların ticari bankalardan daha fazla kaynak elde etmelerine imkân tanınacaktır.	Eximbank	Ekonomi Bakanlığı, KOSGEB, TİM	Ocak 2015 - Aralık 2018	Kullanılan kısa vadeli Eximbank kredilerinin 2018 yılında 32,3 milyar dolara çıkarılması hedeflenmektedir. Eximbank kısa vadeli ihracat kredi sigortası programı kapsamında sigorta kapsamına alınan alacaklar ve orta ve uzun vadeli ihracat kredi sigortası programı kapsamında sigorta kapsamına alınan alacaklar 2018 yılında kısa vadeli için 16,1 milyar dolar, uzun vadeli için ise 0,5 milyar dolar olarak gerçekleşmesi hedeflenmektedir.
54	Sermaye malları ve yüksek teknoloji sektör ihracatını desteklemek amacıyla ülke kredi ve garanti programları ile diğer orta-uzun vadeli kredi programlarının kullanımı artırılacak ve yeni destek programları geliştirilecektir.	Eximbank	Ekonomi Bakanlığı, TİM	Ocak 2015 - Aralık 2018	Üretimi uzun zaman alan elektrikli makineler, elektronik, gemi ve makine gibi katma değeri yüksek ve ileri yüksek teknoloji içeren sektörlerin ürettiği malların ihracatını desteklemek, mevcut sistemin sorunlarını çözmek ve bu sektörlerin Eximbank kaynaklarını etkin kullanmasını sağlamak amacıyla ülke kredi ve garanti programları ile diğer orta-uzun vadeli kredi programlarının kullanımının artırılması ve yeni destek programlarının hazırlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, Eximbank ülke kredileri ve garantileri programı ile diğer orta-uzun vadeli kredi programları kapsamında kullanılan kredilerin 2018 yılında 2,8 milyar dolara ulaşması hedeflenmektedir. Ayrıca, Eximbank ülke kredileri ve garantileri kredi programı kapsamında kullanılan nakdi kredilerin toplam Eximbank kredileri içindeki payının 2018 yılında % 3'e çıkarılması hedeflenmektedir.

55	KOBİ'lerin finansman kaynaklarına erişimi kolaylaştırılacaktır.	KOSGEB	TÜBİTAK, BDDK, Hazine Müsteşarlığı	Ocak 2015 - Aralık 2018	Mevcut finansman kaynaklarının ulaşımının kolaylaştırılması sağlanacak, KOSGEB Kredi Faiz Destek Programları ile KOBİ'lerin finansmana erişim imkanları artırılabilecektir.
56	İhracatçıların kur riskini ortadan kaldıracak finansal enstrümanların tanıtımı yapılarak kullanımı yaygınlaştırılacak ve ihracatta döviz kuru riski sigorta sistemi kurulacaktır.	Eximbank	Ekonomi Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2018	Ülkemiz bankacılık piyasasında faaliyet gösteren ticari bankalar tarafından verilen opsiyon hizmetinin kapsamının genişletilerek, ticari bankacılık piyasasını tamamlayıcı yönde hareket edilmesi hedeflenmiş olmakla birlikte, ülkemiz finansal piyasalarındaki gelişmeler paralelinde kur riski yönetimine ilişkin hizmetlerin zaman içinde çeşitlendirilmesi de öngörülmektedir. Ayrıca, ihracatçılarımızın kurlarda meydana gelecek dalgalanmalardan etkilenmeyecek yapıya kavuşturulması için yatırım mali ihraç eden ve bir yıldan uzun vadeli alacakları olan ihracatçıların kur risklerini sigorta kapsamına almak üzere yeni ürün geliştirilmesi amacıyla ülkemiz finansal piyasalarındaki gelişmeler yakından takip edilecek, üstlenilecek risklerin sağlıklı bir şekilde "hedge" edilmesine yönelik imkanların artırılması halinde, orta ve uzun vadeli ihracat alacaklarını da kapsamak üzere kur riski yönetimine ilişkin yeni hizmetler devreye sokulacaktır.

57	Eximbank tarafından yürütülen kredi ve destek mekanizmalarının tanıtılması amacıyla seminerler düzenlenecektir.	Eximbank	Ekonomi Bakanlığı, TİM	Ocak 2015 - Aralık 2018	Özellikle küçük ve orta ölçekli firmaların Eximbank tarafından sağlanan kredi ve destek mekanizmaları ile ilgili bilgilere ulaşabilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda, 2015 yılında en az 10 ilde seminerler düzenlenmesi ve Plan dönemi sonunda tüm illerde seminer düzenlenmiş olması amaçlanmaktadır.
58	KOBİ'lere AB fonlarının tanıtılmasına yönelik etkinlikler düzenlenecektir.	KOSGEB	Avrupa Birliği Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2015	AB üyeliği süreci kapsamında AB müktesebatına uyum ve uygulama yönünde ülkemiz tarafından alınması gereken tedbirler için sunulmakta olan mali kaynaklardan KOBİ'lerimizin azami oranda faydalanması yönünde tanıtım etkinlikleri düzenlenecektir.
59	İhracatın sürdürülebilir bir sanayi alt yapısına sahip olması için ihracata dönük üretim stratejisi kapsamında ihracat miktar hedefleri ile kapasite ve yeni yatırım ihtiyacına bağlı olarak yatırım-teşvik sistemlerinde gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	Ekonomi Bakanlığı	Kalkınma Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı	Ocak 2015 - Aralık 2015	İhracatçılarımızın rekabetçiliklerinin artırılarak ihracattaki artışın sürdürülebilmesine, uygulanan politikalar bağlamında belirlenen spesifik yüksek teknoloji alanlarına ve bilgi yoğun teknolojilere yönelik olarak yatırım-teşvik sisteminde gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Sektörlerde hedeflenen ihracat miktarlarına bağlı olarak ilave kapasite ve yeni yatırım ihtiyacının hesaplanması ve 2023 yılına kadar planlanması sağlanacaktır.